

переправлення осіб через державний кордон України зможе підвищити ефективність розслідування зазначених злочинів, що здійснюються як в пунктах пропуску, так і поза ними

Список використаних джерел

1. Горин М. С. Розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон України: дис...канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2023. 19 с.

2. Особливості розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон України: наук.-метод. реком. / К. Л. Бугайчук, В. В. Корнієнко, А. М. Шульга та ін. Харків : ХНУВС, 2016. 103 с.

3. Федосєєв В. В. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України, як форма об'єктивної сторони злочину, передбаченого ст. 332 КК України. *Форум права*. 2012. № 4. С. 970–974.

4. Бегалов Є. П. Розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон України: дис. докт. філософ. 081. Київ. 280 с.

Шаповаленко Євген Володимирович,

т.в.о. завідувача кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Никифорчук Дмитро Йосипович,

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародна організація кримінальної поліції Інтерпол (International Criminal Police Organization – INTERPOL) – найбільша у світі міжнародна міждержавна організація, яка бере участь у боротьбі із загальнокримінальною злочинністю. Інтерпол забезпечує широку взаємну співпрацю всіх підрозділів кримінальної поліції, що ведеться в рамках чинного законодавства та на Загальній декларації прав людини, навіть у тих випадках, коли між окремими країнами відсутні дипломатичні відносини.

Правову основу міжнародного співробітництва в оперативно-розшуковій діяльності складають: міжнародні, міждержавні угоди (двосторонні та багатосторонні) – пакти, конвенції, контракти, угоди; міждержавні угоди з окремих питань співробітництва у боротьбі зі

злочинністю; міжвідомчі договори (угоди); національне законодавство про надання міжнародної правової допомоги; неписані норми (звичай) міжнародного права (міжнародна ввічливість, взаємність тощо).

Статтею 5-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» нормативно встановлено визначення міжнародного співробітництва у сфері оперативно-розшукової діяльності: «Співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності між міністерствами, іншими центральними органами виконавча влада, державні органи, до складу яких входять оперативні підрозділи, визначені статтею 5 цього Закону, та правоохоронні органи та спеціальні відомства інших держав, до складу яких входять відповідні відомства, а також з міжнародними правоохоронними організаціями здійснюється відповідно до з правовими нормами № України, міжнародними договорами України, а також установчими актами та правилами міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна» [1].

Сучасне міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю здійснюється у різних формах з використанням різноманітних засобів та методів. Особливої значущості на сьогоднішній день набула система взаємодії національних поліцейських органів у рамках Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол. Її послідовна еволюція демонструє одну з найістотніших тенденцій – поступове наближення арсеналу засобів та способів боротьби з міжнародною злочинністю до діяльності територіальних правоохоронних органів, у тому числі на території України.

Багато хто помилково вважає, що Європол – відгалуження Інтерполу, яке діє у країнах Європи. Хоча на інтернет-сайті Інтерполу в розділі «Часті запитання» підкреслюється, що Інтерпол та Європол – дві абсолютно різні структури. Перша угода про взаємодію між ними належить до 2001 року. Але їхня системна спільна робота розпочалася порівняно недавно, а саме у 2005 році, коли було складено «дорожню карту», на якій були відзначені можливі зони спільної діяльності в галузі протидії торгівлі людьми, тероризму та жорстокому поводженню з дітьми. У 2007 році співпраця двох організацій зміцнилася з відкриттям бюро зв'язку Інтерполу у штаб-квартирі Європолу в Гаазі. Цей важливий крок було здійснено, щоб налагодити обмін інформацією про злочинну діяльність у Європі, а також узгоджувати стратегії спільних дій, що розробляються в Гаазі та Генеральному секретаріаті Інтерполу у французькому Ліоні [2].

Порівнюючи, наприклад, зміст інтернет-сайтів Інтерполу та Європолу, можна одразу побачити, що останній, на відміну від першого, є не лише силовою структурою, яка бореться зі злочинністю та тероризмом, а й частиною єдиного проекту європейської інтеграції. Якщо фахівці Інтерполу констатують, що Інтерпол – незалежна

організація, яка не є частиною якоїсь національної чи міжнародної структури, хоч і підтримує партнерські відносини зі США та Європейським Союзом, то на сайті Європолу, навпаки, є пряма вказівка на те, що головна мета організації – підтримка політики Ради міністрів ЄС. Як основні напрямки діяльності названо боротьбу з тероризмом, міжнародною торгівлею наркотиками, торгівлею людьми, відмиванням грошей, підробкою єдиної європейської валюти та кредитних карток, протидію іншим економічним злочинам.

Як вже зазначалося вище, з часу створення національного підрозділу Інтерполу в Україні у 1993 році його назва в організаційно-штатних структурах МВС декілька разів змінювалась. Такими назвами зокрема були «Робочий апарат НЦБ Інтерполу», «Укрбюро Інтерполу», «робочий апарат Укрбюро Інтерполу» та ін.

Так, відповідно до підпункту 32) пункту 4 Положення про Національну поліцію, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, Національна поліція «здійснює представництво та забезпечує виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі» [3].

Пізніше Урядом була прийнята Постанова від 13.12.2017 № 968 [10], згідно з якою були внесені відповідні зміни до вищезгаданої Постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 [4]. Тепер, згідно з новою редакцією Постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220, зокрема відповідно до абзацу третього пункту 1, саме Національна поліція виступає як Національне центральне бюро Інтерполу, а відповідно до абзацу п'ятого пункту 1 «начальник робочого апарату Бюро за дисциплінарними правами прирівнюється до начальника департаменту апарату центрального органу управління Національної поліції» [4].

У 2017 році, вже в структурі Національної поліції України, наказом Національної поліції від 26.04.2017 № 64 «Про затвердження штату апарату Національної поліції» Робочий апарат Укрбюро Інтерполу був реорганізований в Департамент Інтерполу та Європолу Національної поліції України [5].

У цьому ж 2017 році був утворений Департамент міжнародного поліцейського співробітництва (далі – ДМПС) на базі ліквідованих Департаменту Інтерполу та Європолу й Управління міжнародного співробітництва Національної поліції України.

НЦБ Інтерполу підпорядковується Голові Національної поліції, що впливає зі змісту Положення про Національну поліцію, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2015 року № 877, зокрема підпункту 1) пункту 11, згідно з яким Голова очолює Національну поліцію та здійснює керівництво її діяльністю [6].

Повноваження НЦБ Інтерполу охоплюють комплекс усіх питань, пов'язаних зі співробітництвом України та Інтерполу, які, зокрема,

детально викладені в Положенні про Департамент міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України, затвердженому наказом Національної поліції України від 06.02.2018 № 111 [7]. Так, відповідно до пункту 1 розділу II цього Положення, ДМПС є структурним підрозділом апарату центрального органу управління поліції, який забезпечує планування, організацію, взаємодію та координацію дій структурних підрозділів апарату Національної поліції України, територіальних та міжрегіональних територіальних органів поліції та інших органів державної влади України щодо здійснення міжнародного співробітництва з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями з питань, що належать до компетенції поліції, Інтерполу та Європолу, а також реалізацію повноважень щодо здійснення представництва та забезпечення виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі та Європейському поліцейському офісі (Європолі), повноважень Національної поліції України як Національного центрального бюро Інтерполу та Національного контактного пункту Європолу в Україні [8, с. 100].

Інтерпол, будучи повноцінно функціонуючою міжнародною організацією, має досить розгалужену, але водночас просту і зрозумілу структуру та систему організації діяльності. Фактично робота Інтерполу будується на трьох рівнях: Національні бюро – Регіональні бюро – Центральний орган. Між структурними підрозділами Інтерполу налагоджено повну взаємодію, чому сприяє бурхливий розвиток інформаційних технологій, що дозволяє практично миттєво спрямовувати та виконувати відповідні запити, а також наявність спеціального протоколу зв'язку, захищеного від чужого втручання.

Результати роботи Інтерполу та Національних бюро є наочними та вагомими. Це розшук та затримання міжнародних злочинців; припинення діяльності транснаціональних злочинних груп; блокування каналів нелегального переміщення викраденого майна та доходів від злочинів. Невипадково високі показники діяльності Інтерполу відзначаються як його керівниками, і міністрами внутрішніх справ провідних зарубіжних держав.

Таким чином, сьогодні у відносинах між Україною та НЦБ – Інтерпол Національна поліція виступає як Національний центральний офіс Інтерполу. Робочим апаратом НЦБ Інтерполу в структурі Національної поліції також є Департамент міжнародного поліцейського співробітництва, повноваження та компетенція якого у сфері організації взаємодії між правоохоронними органами України та НЦБ – Інтерполу регламентовані нормативно-адміністративно-правовими актами, акти, що регламентують діяльність Національної поліції та безпосередньо діяльність поліції цього відомства, особливо в актах Кабінету Міністрів України та відомчих нормативних

документах. Додамо, що Нацполіція спільно з іншими центральними органами виконавчої влади наразі опрацьовує можливість коригування на законодавчому рівні правового статусу Національної поліції як Національного штабу Інтерполу у відносинах між Україною.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

2. Поняття та характеристика інституційної системи Європолу: лекція. Відповідно до ресурсу офіційна веб-сторінка Європолу. URL: <https://learn.ztu.edu.ua/pluginfile.php>.

3. Положення про Національну поліцію, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2015 року № 877. Урядовий кур'єр від 06.11.2015 № 207.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1993 № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу». Збірник постанов Кабінету Міністрів України. 1994. № 2. С. 114.

5. Наказ Національної поліції України від 26.01.2017 № 64 «Про затвердження штату апарату Національної поліції».

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Національну поліцію» від 25 жовтня 2015 року № 877.

7. Положення про Департамент міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України, затверджене наказом Національної поліції України від 06.02.2018 № 111.

8. Мужикова Н.М. Органи виконавчої влади в Україні: правовий статус. Сіверський інститут регіональних досліджень. ред. кол.: В.М.Бойко (голова ред.) [та ін.]. Чернігів : Сіверський центр післядипломної освіти, 2013. 100 с.

Шевчук Оксана Юрійвна,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Никифорчук Вадим Дмитрович,

кандидат юридичних наук

РОЗШУКОВА РОБОТА ТА ЇЇ МІСЦЕ В СТРУКТУРІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розшукова робота, як один із основних напрямів оперативно розшукової діяльності Національної поліції України, здійснюється для виявлення та притягнення до встановленої законом кримінальної відповідальності обвинувачених, підсудних та злочинців, які